

עניני ספירת העומר - שיעור 150

- 1) Differences between דאורייתא או דרבנן ספירה being
- 2) Why can't we count the מעריב from עומר פלג like we daven
- 3) מפילות לפני ולאחר הספירה
- 4) Should women count?
- 5) Saying בעומר ל"ג on the night of ל"ג before counting

I. אם ספירת העומר בזמן הזה מדרבנן או מן התורה

- (א) עיין בבה"ל (תפ"ט - ה' ד"ה "לספור העומר") דדעת הרמב"ם בתמידין (ז' - כ"ג) והחינוך ועוד כמה פוסקים שהוא דאורייתא ודעת רוב הפוסקים הסכימו דספירה בזמן הזה אינו אלא דרבנן שהרי עכשיו ליכא קרבן עומר והספירה שבתורה הוא למנות מן קרבן עומר עד קרבן של שתי הלחם ועכשיו לא שייך זה (ר"ן) ורק זכר למקדש
- (ב) המחלוקת הנ"ל אם ספירת העומר בזמן הזה מצותה מהתורה או מדרבנן נוגעת לכמה הלכות
1. אם אפשר להקדים ולספור בין השמשות (צ"ה"ל תפ"ט - ה' ד"ה "לספור" וצ"ה"ל תפ"ט - ז' ד"ה "וכן")
 2. אם לא ספר בלילה ונזכר למחרתו בין השמשות (ש"ע"ת סק"כ)
 3. אם להחמיר שלא לספור לפני זמן צאת הכוכבים לשיטת רבינו תם
 4. אם המצוה צריכה כוונה (מ"ז סק"ז - ו"כ"ג)

II. למה לא מברכים על העומר כמו שמברכים ברכות קריאת שמע מפלג המנחה ואלך

- (א) כתב המחבר (צ"ט"ף ג) דהמתפלל עם הציבור מבעוד יום מונה עמהם בלא ברכה ועיין בבה"ל (ד"ה "מבעוד יום") שנחלקו האחרונים אם כוונתו "מבעוד יום" הוא לבין השמשות בלבד או אפילו קודם לכן. ודעת הט"ז והגר"א שהוא רק בין השמשות שהוא ספק לילה ויוצאין לרוב הפוסקים דס"ל דספירה בזה"ז דרבנן ודעת הלבוש וא"ר וחק יעקב ומאמ"ר ונה"ש "דמבעוד יום" הוא מפלג המנחה וכיון דחשבי זמן זה להתחלת לילה וקורין שמע ומתפללין מעריב כמו כן יש לנו לחשבו לילה לענין ספירה אבל דעת הגר"א והט"ז דהולכין אחר לילה ממש שצריך מציאות של לילה וזה נקרא תמימות ועיין במ"ב (תפ"ט - סק"ז) דנכון שלא לספור עד צאת הכוכבים ולהחוששים לשיטת ר"ת לענין צאת הכוכבים בדאורייתא ובדרבנן אזי יש להם להמתין אף לענין ספירת העומר לזמן ר"ת וכן שמעתי מרב מרדכי מרקוז
- (ב) ובערוך השלחן (תפ"ט - ז') כתב דבערב שבת סומכין לספור בבין השמשות וע"ע בבה"ל (סק"ג ד"ה "ויצרך ויספור כלילה") דבערב שבת בציבור המאחרים יותר טוב ולא כהערוך השלחן ועיין בספר ספירת העומר (דף ס"ד)

III. במנהגי התפילות לפני ואחרי ספירת העומר

- (א) עיין בנודע ביהודה (י"ז ה' - ז') דאין אומרים הנוסח לשם יחוד וז"ל "זה רעה חולה בדורנו שכל אחד מתנשאים ברום לבכם ומתקנים נוסחים שנות והם מחריבי הדור" ועיין עוד בכף החיים (סק"ז) ועוד עפ"י הזוה"ק דכל מידי דקדושה בעי הזמנה
- (ב) ויש נוהגים ג"כ לומר מזמור אלקים יחננו (מ"ז סק"י) וכמו כן נוהגים לומר אנא בכח ורבש"ע אתה צויתנו ועיין בחק יעקב (סק"ה) שהתרעם על אמירת דברים אלו שהם דברים העומדים ברומם של עולם ואין הפירסום ראוי לזה וע"ע בערוך השלחן (סק"ז) שכתב דעכשיו כבר רגילים לאמרו בהמון ובהתפעלויות הנפש

ג) ויש אומרים דאם אמר הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של ספירת העומר והלוא לרוב הפוסקים דרבנן ואם כן עובר בכל תוסיף כשמכוין לדאורייתא וכן פסק הרמב"ם (זהלכות ממרים 3 - ל"ג) שאם אמר בשר עוף בחלב דאורייתא עובר בכל תוסיף ולכן צריך להשמיט "מצות עשה" ולומר מצות ספירת העומר (עיין בתשובות והנהגות 3 - רמ"ז)

ד) עוד כתב שם שאנו לא נוהגין לספור כל ימי הספירה ביום גם כן דשמא אין בזה מצוה ויש בזה בל תוסיף אם אינו מכוון על תנאי שיש בזה מצוה ועוד הביא הגריז"ס מבריסק טעם מה שאין אומרים שהחיינו על הספירה משום שהוא רק זכר בעלמא ולא דומה ליום טוב שני של גליות שהוא תיקון חכמים

IV. אין לומר הפסוק שבע שבתות תמימות תהיינה בתוך נוסח לשם יחוד בליל מ"ט לעומר שאם יאמר לו היום כך וכך נמצא שכבר מנה ספירת העומר ושוב לא יוכל אחר כך לחזור ולמנות בברכה (כף החיים תפ"ט - סק"ז) אבל דעת הפרי חדש (שם) דיכול לומר לו היום כך וכך דמצוה צריכה כוונה אפילו במצות דרבנן אבל אנו פסקינן כהמחבר אולם הט"ז (תפ"ט - סק"ז) כתב דאם השיב לו מספר הימים ולא הזכיר בדבריו "היום" בודאי שלא יצא ואע"פ שא"ר (סק"ג) חולק על הט"ז כמה אחרונים הסכימו לדבריו ועוד שהאומר לשם יחוד לפני המצוה בודאי שכוונתו לקיים המצוה לאחר מכן והרי הוא כאילו כיון במפורש שלא לצאת ואפילו למ"ד מצות אינן צריכות כוונה אינו יוצא (תוספות סוכה ל"ט - ד"ה עובר) ודעת הרא"ה שיוצא ידי חובה בכל אופן אפילו כשמכוין שלא לצאת דעה יחידאה היא ועוד דעת הפרי חדש (סעיף ז) שצריך למנות ימים ושבעות ודעת הבה"ל (סעיף ח ד"ה "ספור בשל ימים") שספירת הימים והשבעות בסיום כל שבוע היא לעיכובא אבל יש חולקים (כף החיים אות נ"ה) ולמעשה יש מקום להקל. ויש אומרים גם בליל ל"ג בעומר מבין השמשות והלאה לא יאמר היום ל"ג בעומר בסתם דבור ששוב לא יוכל לספור בברכה שאפילו הסופר בראשי תיבות יוצא ידי חובתו (שע"ת סעיף ו) ואין כאן כל ההיתרים הנזכרים למעלה ועיין בשו"ת יחודה דעת (ו - כ"ט) ואפשר יש עצה לחשוב תנאי מפורש דאינו רוצה לצאת בלא כוונה מפורש

IV. אם נשים מברכות על ספירת העומר עיין ברמ"א (תקפ"ט - ו) שהמנהג שהנשים מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא וגם בסימן (י"ז - ז) כתב הרמ"א דאם רוצים לעטפו ולברכות הרשות בידן כמו כל מצות עשה שהזמן גרמא וע"ע בדרכי משה (תקפ"ט - ז) דעדיף שלא לברך אלא שאין מוחזן בידן וע"ע במ"ב (תפ"ט - ג) דבמדינותינו לא נהגו כלל לספור העומר דהא בודאי יטעו ביום אחד וגם ע"פ רוב אינן יודעות פירוש המלות (בשם שלחן שלמה) ונראה לי דנשינו יודעות פירוש המלות ועל הטעם שמא ישכחו יש להקשות שא"כ נחשוש גם כן באנשים ומדוע מברכים ועיין בספר ספירת העומר (דף פ) דיש ג' דעות בדין זה (ל) דעת רב האי גאון שכל לילה ולילה היא מצוה בפני עצמה ולכן אפילו אם שכח יום אחד יכול לספור בברכה (מ) ודעת רב סעדיה גאון הוא שכל הימים מט"ז בניסן עד ה' בסיון היא מצוה אחת ולכן כל שהתחיל לספור בלילה הראשון אע"פ שדילג באחד משאר הלילות אין חשש (נ) אבל אנו פסקינן כדעת הבה"ג שכל מ"ט הימים הם המשך אחד דבעינן תמימות ולכן אם דילג יום אחד סופר בלא ברכה (ש"ע סעיף ח) אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד יש ספק ספיקא שמא לא דילג ואת"ל שדילג שמא הלכה כהפוסקים החולקים על הבה"ג. וגם הנשים שמא לא יטעו ואפילו אם יטעו יכולות לספור בברכה כנ"ל או לספור בלא ברכה אבל כמה אחרונים כתבו שכל ברכותיה בימים שלפני ששכחה לספור נהיו ברכות לבטלה למפרע וצ"ע (ספירת העומר דף ק"ד) ובנות הספרדים שאין מברכות על תקיעת שופר (תקפ"ט - ו) אסור לברכות. ונשינו אם רוצים בדוקא לספור יש מי לסמוך עליו (ערוך השלחן תפ"ט - ז)